

www.e-rara.ch

**Oedipus Aegyptiacus. Hoc est Universalis Hieroglyphicae Veterum Doctrinae
temporum iniuria abolitae Instaurationio**

Athanasii Kircheri Soc. IesV Oedipi Aegyptiaci Tomus III - theatrum hieroglyphicum hoc est, noua & hucusque intentata obeliscorum coeterorumque hieroglyphicorum monumentorum, quae tùm Romae, tùm in Aegypto, ac celebrioribus Europae musaeis adhuc supersunt, interpretatio iuxta sensum physicum, ...

Kircher, Athanasius

Romae, MDCLIV. [1654]

ETH-Bibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-47572>

Syntagma XX.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien - von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material - from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes - des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

SYNTAGMA XX.
DE LVCERNIS VETERVM
ÆGYPTIORVM.

EXCELLENTISSIMO ATQVE ILLVSTRISSIMO COMITI
DOMINO

FRANCISCO DE NADASD

Equiti Aurato, S. C. Regiæque Mai. Cubiculario, Con-
filiario, ac per Vngariam Curia Regiæ Magistro, &c.
Domino meo vnicè colendo.

V M hanc Veterum Ægyptiorum Lucernas è tenebris euolu-
tas in lucem vindico, Lucerna non dicam Cleantbaea, sed
vel Diogenis opus fuit, vt nonneminem, cui tam dignum ar-
gumentum appositè congrueret, reperirem. Tu inter pau-
cos vnus occurristi, Illustrissime Comes, cuius celebre, &
iamdudum Mundo notum nomen, harum splendore Lucerna-
rum illustraretur. Tu siquidem Lucerna es, in qua tam illustre
fidei lumen accendit Deus, vt augustissimus Catholicae veritatis splendor, curis Tuis
verè caelestibus, complures à densa Ægypti caligine prouocârît ad lucem. Cui lu-
ci exaggeranda Sopronij veluti igniarium (Verius Prytanæum sacrum) auxisti
adeò, vt Societatis IESV istic Fundatori Te immortalium lychnuchorum Col-
legam Dei & Patriæ amor adiunxerit. Vt quemadmodum Magni Nicolai
Esterhasij Soceri Tui Proregis affinitas Te Generum haud constituit degenerem;
ita is vnà cum Ladissao Tuo, Te heroicarum virtutum exemplis hortatur, vt
intermicantium tenebris cœli Lucernarum imitatus mores, pergas inclytæ pandere
vela Virtuti, & sacrosanctum æterni honoris thema Tibi Tuoque in spes ex-
celsas nuper nato Heredi, factis luculentissimis conscribas. Vt dum Hungariam
sua fata canentem audis, adscitis in gloriæ societatem alijs Patriæ Patribus, quo-
ties nobilem & generosam animam illustrissimo anhelitu recipocas, toties Te,
Tuos, ac Patriam æterno diuina gloriæ sacramento auctoratam, sacris religionis
legibus, & empyreâ quâdam Nadaldiani & Esterhasiani nominis, sanguinis,
virtutis indole, granditate, immortalitate illustres. Vale Lucerna Deo ardens,
lucens Patriæ; cuius elychnium seu pretiosum vitæ filum, affuso abundè diuini
sui nominis & Numinis oleo diu & semper prosperè foueat Deus, ac perpetuâ di-
uinitatis flammâ in lucem asserat gratiarum, & omnium gloriarum.

SYNTAGMA XX.

De Lucernis veterum Ægyptiorum.

CAPVT I.

De origine Lucernarum.

IGNEM subterranei Osiridis, quem Græci Plutonem vo-
cant, alij Vulcanum, symbolum fuisse, alibi copiose do-
cuimus. Quemadmodum enim singulis Mandis Osirin
preponebant, Archetypum in Intelligibili, in Intellectua-
li Pantamorphon, in Sidereo Solarem; ita iuxta analo-
giam quandam ignis, id est, Solis hylæi præsidem in Hy-
læo Mundo ponebant; qui quidem ita ad inuicem disponebantur, vt in-
fluxus supernus per intermedios in infimo terminaretur. Et vti nihil
igneo colore in inferiori natura præstantius est, & magis necessa-
rium, utpote Soli analogo; ita summo quoque studio, contentis viribus,
ac miro cultu cœremonijsque eum, ne quandoque deficeret, aut Numen,
muneri suo in eo conseruando deesset, prosequerentur. Hinc celeberrimum
illud Lucernarum festum & solennitas originem inuenit, quo cer-
tis anni diebus tota Ægyptus Lucernarum fulgore illustrabatur; cuius
mentionem amplam facit Herodotus in II. libro quem Euterpen inscri-
psit. Ες Σαίη δὲ πόλιν ἐπειὶ συλλεχθῶσι τῆσι θυσίαισι ἐν τῇ νυκτὶ λύχνα καίεσι πάντες
πολλὰ ὑπαίθρια ὧδε τὰ δώματα κικλῶ, τὰ δὲ λύχνα ὅσι ἐμβαίοντα ἐμπλεῖα ἀλός, καὶ ἐλάφι
ὀπιπολῆς δ' ὄπισθι αὐτῶ τὸ ἐλλύχνιον, καὶ τὸ καίετον παρῴχιον, καὶ τῇ ἀρτῇ ἔνομα κίετον λυ-
χνοκαίη· οἱ δ' αὖ μὴ ἔλθωσι τῶν Αἰγυπτίων ἐς τὴν πανύγειν ταύτην, φυλάττοντες τὴν νυκτὴν
τῶν θυσίαι καίεσι, καὶ αὐτὰ πάντες τὰ λύχνα· καὶ ἔτι ἐν ἐν Σαί μὲν καίετον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πάντων
Αἰγυπτίων, ὅτιν δὲ ἔνεκα οὗτος ἔλαχε, καὶ τιμὴν ἢ νόξ αὐτῆ ὅσι ἴεθαι ὧδε αὐτῶ λόγῳ λέβητορῳ.

Ignis symbo-
lum subterra-
nei Osiridis.

Ignis cultus
apud Anti-
quos Ægy-
ptios.

Lucernarum
festum apud
Ægyptios.

Herodotus.

id est, Vbi verò Sain V. ibem sacrificatum conuenerunt, noctu sub dio vniuersi
circa domos frequentes lucernis accenderunt, imbutas sale, & oleo plenas, cum
multo lychno, quod tota nocte ardet; cui festo nomen impositum est, accensio
lucernarum λυχνοκαίη. Ad hunc conuentum quicumque Ægyptiorum non ierint,
obseruantes sacrificij noctem & ipsi vniuersi lucernas accendant, atque ita ac-
cendantur lucernæ non in Sai modò, sed per vniuersam Ægyptum. Qua vero
gratianox hæc lumen & honorem sortita sit, sacra quadam ratio commemoratur.
Ita Herodotus. Quænam verò sacra ratio, ob quam tantum festum insti-
tutum fuerit, Manethon apud Syncellum docet, Typhonem occiso Osiri
vniuersam Ægyptum tenebris & densâ caligine offudisse; quo portento
exterriti Sacerdotes Ægyptij Oraculum consulere, quod respondit,
caliginem terræ obfusam non desituram, nisi Osirim à Typhone occi-
sum frequenti lucernarum fulgore placarent; quod vbi factum fuit,
caligine mox discussâ, desiderata lux redijt, atque adeò Lucernarum ac-
censionis festum institutum, maximo impofterum ardore celebratum fuit.
Non desunt tamen qui velint, accensionis Lucernarum festum originem
suam

Lucernarum
festum cur,
institutum.

Ignis cur tan-
to honore
habitus ab
Ægyptijs.

Seneca.
Suidas.
Beroaldus.
Plutarchus.

Lucernarum
accensio cur
instituta.

Pausanias.

Stattius.

suam traxisse à decem plagis Ægypti, quibus Ægyptum Moyses diuinâ virtute percussit, inter quas tenebræ propè palpabiles vna fuit; quibus non dissentio, præsertim cum passim toto hoc Opere ostenderimus, pleraque Ægyptios ab Hebræis mutuata sui iuris fecisse, tamen si alijs & alijs fabulis commentisque deprauata, vti ex dictis patet. Hieroman- tas tamen mysticis rationibus inuolutum negotium Osiri cœlestium lu- cium astrorumque rectori id potissimum instituisse, verisimilius videtur: fuit enim nullo non tempore & loco, vti passim docuimus, Osiris veluti Numen quoddam Solare, in summa veneratione habitus, & cum Soli, quem ignem cœlestē dicebant, nihil in inferiori Mundo similis sit igne, non aliâ meliori ratione eum, quàm Lucernarum frequentium vsu colen- dum censuerunt; adeo quidem, vt lucerna, Seneca teste de beata vita c. 27. & Suida, religionis hieroglyphicum euaserit, idque scitè exponit Beroaldus in 11. cap. Afini Aurei apud Apuleium. Imò Plutarcho Au- thore l. 7. Symp. 14 c. lucernam extinguere violentâ quâdam extinctione, summæ sibi religioni ducebant; vnde oleo posito inextinctam Lucernam dimittebant, quousque ignis oleum totum consumpsisset, & deficiente nu- trimento, ipsa quoque deficeret Lucerna seipsa; quo factò, nouum sup- peditabant nutrimentum, idque sacri reuerentia ignis præstabant, vti apud Plutarchum Cosenus refert, vel vt ibidem Lucius, nè necem in- ferre elemento quodammodo animato, vel vt Florus ibidem existima- bat, nè Lucernam extinguentes lucem alijs inuidere viderentur. Sed vt eò, vnde digressi, redeamus; de festo siue solennitate accensionis Lucer- narum varij variè sentiunt: alij ad inquirendum cum Iside Osiridem Lu- cernas accendere Ægyptios consueuisse existimant; quæ quidem inue- stigatio Isidis vti magnâ lachrymarum profusione contigisse fertur, ita lu- ctus quoque Isiacus, lamenta, ploratusque nunquam ab huiusmodi so- lennitate deerant; siquidem, Plutarcho teste, in plenilunio sub dio inter tenebras quasi Lunam, id est, Isidem comitaturi Lucernis accensis ma- gno cum luctu Osirin quærebant, magnam sibi ex vana huius cultus ob- seruatione rerum abundantiam spondentes. Sed audiamus Pausaniam: *Ægyptij festum Isidi celebrare consueuerunt, quando ipsi Osiridem lugere dicunt; & illis quidem diebus Niliacum incipere incrementum, argumentum fluminis, agrorumque inundationem non nisi Isidis lachrymis procurari, iuxta illud Stattij lib. 1. Theb.*

melius vobis mareotica fumat

Coptos, & verisoni lugentia flumina Nili.

Quidquid sit, ille nunquam satis quæsitus Osiris, vt cum Lucano lo- quar, nihil aliud nisi Solem indicabat, quem veluti vitæ authorem cum sibi palpabilium tenebrarum diuinitus immissâ caligine ereptum puta- rent, tenebrasque mors primogenitorum Ægypti secuta fuisset, magnus mox in Ægypto clamor, teste Sacro textu, exortus est; neque enim erat domus in qua non erat mortuus; vnde non est dubium quin ex tam

memo-

memorabili & inaudito euentu Lucernarum solennitas ad Osirin placandum quotannis per vniuersam Aegyptum instituta apud posteros viguerit; nam id Apuleius citato paulò antè loco apertè ostendit his verbis; *Magnus præterea sexus vtriusque numerus lucernis, tædis, & alio genere facium luminis siderum cœlestium stipem propitiantes*. Qui verò plura de superstioso Lucernarum cultu desiderat, is legat Clem. Alexandr. l. 1. Strom. Eusebium l. 10. de præparatione. Lactantium l. 6. diuin. instit. Sideribus quoque quibuscunque ignis cultum, ex analogia quadam ignei fulgoris ad ignium cœlestium lucem, exhibitum, vide si placet, Tom. I. Synt. 3. de Sacrificijs & ritibus Aegyptiorum. Verùm ante omnia consulat rarum, doctissimum, & omnigenâ eruditione refertum Opus, quod non ita pridem in lucem summo Reipub. liter. bono emisit Excellentissimus Fortunius Licetus de Lucernis Veterum; in cuius vberissimam messem nè falcem immitteremus nostram, hoc loco tantùm, quæ ad instituti nostri argumentum propriè spectant, id est, Aegyptiacas Lucernas aut ibi omittas, aut non nisi superficie tenus expositas, hoc Syntagma te prosequamur.

Apuleius.

Fortunius
Licetus.

C A P V T II.

De loco, figura, aliisque lychnuchorum, Lucernarumque Aegyptiarum proprietatibus in genere.

LOca in quibus Lucernæ poni solebant, erant Delubra, Adyta, Cryptæ seu cœmiteria subterranea, de quibus singulis ordine dicemus. In Delubris pro qualitate Numinis, cui litabant, Lucernam ponere consueverunt. Ita in Fano Anubidis Lucernam ponebant vel Canino capite, vel integrâ Canis figurâ conspicuam, vt postea ostendemus. In Delubro Osiridis vt plurimum Accipitrino vultu, aut etiam totius volucris habitu spectabilem. In Fano Isis, ipsam Isidem Lunari hemicyclo, & flammis è vertice surgentibus venerabilem. In Templo Canopi, Canopici Numinis ventripotentis, & dolij instar protuberantis similitudinem adumbrabant. Haud secus in cœteris Deorum Fanis, eo ornatu Lucernas adornabant, quo ipsa Numinum in ijs coli solitorum simulachra effigiebant. Quæ omnia vera esse, testantur Lucernæ in hunc vsque diem superstites ex Ægypto deportatæ, quas postea adducemus. Hanc consuetudinem Græci, Romanique, qui nullo non tempore Aegyptiacæ religionis, veriùs superstitionis, veluti Simiæ quædam fuerunt, imitati sunt, vt ex Lucernarum à Clar. Fort. Liceto adductarum inscriptione patet, quæ eas nunc Ioui, modò Dianæ, aut Mineræ, cœterisque Numinibus consecratas apertè docent.

Loca in quibus
Lucernæ
apud Ægyptios
ponerentur.Figuræ variæ
Lucernarum
apud Ægyptios.

In Adytis quoque secretioribus Sacerdotum conuenticulis, præter Lucernas, ignes quoque mirâ industriâ adornatos adhibuisse comperio; nam ignes non ex cuiuslibet materiæ nutrimento, sed Dijs sacrificijsque appropriato deputabant. Sic Horo ignis ex persea lignis, Osiri ex lauri,

Ignes quales
in adytis Ægyptiorum.

Isi

Lucernæ in
Cryptis &
Sepulchris,

Isti ex seriphij, alijsque ex alijs lignis adhibebant; & ex fumo & fuligine, qui in hunc vsque diem, teste Burrattino, similium Adytorum fornicibus adhæret, luculenter apparet. In Cryptis denique mortuorum depositis destinatis in hunc vsque diem Lucernæ vario hieroglyphicorum apparatu ornata in magna quantitate, teste Vallæo, & Burrattino, reperiuntur; apertum signum, ibidem proprium fuisse locum Lucernarum depositioni deputarum, de quibus nunc aliquantulum fusiùs disceptare visum est.

Ignibus cœlestes Deos colebant Ægyptij.

Ægyptios vt floribus, fructibusque terrenos Deos, ita ignibus cœlestes coluisse, aliàs dictum fuit. Fuit autem ignis diuinæ naturæ, immortalis, incorruptibilis, insectilisque symbolum; atque eam ob causam Deorum capitibus, vti Mensæ Isiacæ simulachra monstrant, vt plurimum imponebant, igneam in diuina Mente vim & efficaciam mysticè indigitantes. Hinc pyramides, ignis pariter symbolum, conficiebant eius soliditatis, quæ & omnes temporum iniurias facillè superare possent, & mentium immortalitatem vel ipsâ figurâ suâ demonstrarent. Verùm cum de hisce in Geometria hieroglyphica copiosè disseruerimus, eò Lectorem remittimus.

Quæ quidem colendi ignis consuetudo tantū in exterarum Gentium pectoribus obtinuit admirationis, vt nulla non natio hanc ab Ægyptijs edocta *πυρολατρεία* omnibus modis receperit ad se propagatā. Quid enim Mythræ sacrificia aliud sunt quàm ignis illius cœlestis, Solis inquam cultus, qui apud Persas potissimum magnum sumpsit incrementum? Nam vt rectè de Perseo Gregorius Monachus: *Εὐδίδαξε δὲ αὐτὸς καὶ τὸ μυστήριον τῆς πυρῆς, καὶ μαγίαν ἢ λεγομένης Μεδούσης· ἐφ' ἧ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ἑσπέρης κατήλθεν ἐν τῇ Περσίδι, ἐξ ἧ καὶ αἰάψας, καὶ κτίσας ἱερὸν ἔθνηκεν αὐτὸ ἐν αὐτῷ καλίνας τὸν ναὸν πρὸς ἀθανάτους, καὶ ἑστῆσας δὲ ἀδρας δὲ λαβεῖς δακρυοῦν αὐτῶν, καὶ φυλάττειν ἐκέλευσε, (lege ἐκέλεσε) ὅσῳ μαγίης· ὅπερ ἕως ἄρτι ἐν πολλῇ τιμῇ ἔχοντες οἱ Πέρσαι πυρολατρεῖσι. id est, Docuit Persas ipsos execrandas cœremonias *εἰς* magiam, quæ dicitur Medusæ, quæ regnante in Persiâ ignis è Cælo delapsus est, ex quo ignem alium accendens ei fanum extruens in eo reposuit, vocauitque templum ignis immortalis, & constituens viros prudentes, vt seruirent seruarentque ignem, Magos eos appellauit, quos ritus in multa dignatione habentes Persæ ignem colunt. Sed ignem multò ante Perseum cultum, & à Zoroastro introductum, Cedrenus his verbis notat. *Ἐκ τῆς γενέσεως τῆς Βίβλου καὶ Ζωροάστρου ὁ πατριάρχης ἐν Πέρσαις ἀστρονομῶν, ἠύξατο ὑπὸ πρὸς ἀστρονομίας, καὶ ἀστρονομίας ἐν ταλάμῳ τοῖς Πέρσαις τὰ ὅσα αὐτὸς ἔβη καὶ αἰάψας, καὶ φυλάττειν, καὶ τιμαῖν. Is à Belo ipso duxit originem, εἰς inter Persas clarissimus Astronomus fuit, qui cum nouisset, optassetque igne de cælo tangi, præcepit Persis, vt ossa sua post exustionem legerent, seruarent, & colerent. Hunc Zoroastrum ex Chamo seu Belo filium Misraim nullum alium fuisse, quàm corruptum à Persis voce Mithram (quem & Osirin dictum fuisse, constat) in Obelisco Pamphilio amplè deduximus. Hic enim primus fuit, qui ignis cultum Ægyptios Chaldæosque docuit; vt proinde quæcunque de Osiri, Mythra, Zoroastro ibidem diximus, exactè ijs, quæ hic tradimus, congruant. Quemadmodum enim Ægyptij in Adytis, ita Persæ in speluncis, ignis cultum magno cœremoniarum apparatu docebant, his verbis,**

Cedrenus.

Zoroaster docuit Persas cultum ignis.

vti

vti Firmicus Maternus l. 5. testatur, *Μικτὰ βρ' μουσικῶν ὁ κλοπῆς σιωπῆτε παρὸς ἀγανῶν*. adeoque huius *πυρολατρίας* infania dementabantur, vt non ignem modò, sed & omnia ea, quæ vel ignis speciem referrent, sacro cultu, teste Dionysio de situ Orbis, *πάντα πυρομυθῆ σέφουσι*, persecuti sint; vnde & pyropo quasi flammæ emittenti honorem habebant Authore Strabone l. 15, quem neque ad mortuum admonebant, non magis quàm ignem ipsum. Ex quo & illa superstitio nata videtur, vt ijs nihil denegaretur, qui ignem in fluuium detulissent; & ni compotes fierent, ignem se mersuros aquâ minarentur, vti Plutarchus asserit. Ignis inter prima primò in Perside, non autem à plebecula tantùm, sed maximè à Regibus in ædibus ad eam rem sanctè comparatis, Theodoro teste l. 5. Eccles. histor. colebatur; vnde ædes istæ *πυρῆα* dicta, ignis verò *πῦρ ἀσβεστον*, inextinctus; in Pyræo verò ignem seruabant ad diuinationes, eo eum loco habentes, quo Vestam Romani, ait Procopius l. 2. Strabo l. 15. *Ὁ τῶ δὲ ἀπ' οὐρασι θεῶν πρώτων τῶν πυρῶν ἔχοντες*. Cuiuscunque Deo sacrificarent, primò igni vota nuncupabant, *πῆρας ὀδονί μύροι πικρῶς καθηνύας ἐκατέροθεν μεχρὶ τῆ καλύπην τῆ χαλκῆ, καὶ τὰς ὀδονί μύρας*, *Tiaris operi ex lana densa vtrinq̄ue demissis, vt labra ex genas tegant, καὶ πυρὶ θύοντες ἑπιφρονῶσιν ἀπὸ πλῶ πυρὸς ἑορῶν ἑπιλέγοντες, πῦρ δὲ αὐτῶν, ἔστι.* Sacrificatur vi igni, ei pabulum præbentes dicebant, *Ignis Domine comede*. Quæ quidem omnia ab Ægyptijs ad Persas, & hinc ad Græcos, Romanosque propagata, maximum semper incrementum habuere.

Firmicus Maternus.

Dionysius Geographus. Strabo.

Theodorus.

Procopius. Strabo.

Lucernæ Veterum variæ fuerunt figuræ.

Nota Leffor, huius Lucerne figuram ex Ægypto à Schatta transfmissam ob angustiam temporis incidere non potuisse.

Demophilus. Lucerna in templo Heliopolitano. Athenas.

Lucernæ antiquissimis temporibus in vsu fuisse.

Sed vt ad propositam nobis de Lucernis Veterum narrationem redeamus, Notandum est, Lucernas variæ omninò figuræ fuisse, siue lychnos spectes, siue figuram ipsam Lucernarum. Fuerunt ijs *μονόμυξοι*, *πολύμυξοι*, id est, vnius, & plurium, pro ratione Numinum quæ colebant, ellychniorum seu myxorum Lucernæ; *τρίμυξοι* id est, 3 ellychniorum in trianguli formam concinnata supremo triforini Numini; *τετράμυξοι*, quatuor Elementorum præsidibus Dijs; quorum vnusquisque eâ figurâ animalis, quæ Numina referebant, concinnabatur. Non defuerunt in honorem septem Planetarum *ἑπτάμυξοι*, septem ellychniorum Lucernæ constitutæ; *δωδεκάμυξοι*, duodecim Zodiaci Genijs ordinabantur, cuiusmodi vnius ad me ex Ægypto transmisit delineationem Michael Schatta, quem supra citavi, meus olim in Copticis Amanuensis. Scribit Demophilus peruetus Author, in Templo Solis Heliopolitano Lucernam fuisse tot lychnorum, quot diebus annus constituitur. Quos secuti videntur Tarantini tempore Dionysij Iunioris, Athenæo teste l. 15. *Ταραντίνους εἰς τὸ πυρῶν ἀναθλιῶν λυχνῶν δωδεκάμυξον καὶ ἑπτάμυξον λύχνους, ὅτι οἱ τῶν ἡμερῶν εἶναι ἀριθμὸς εἰς τὸν ἐνιαυτὸν*. Tarantinis in curia lychnuchum positum fuisse, tot instructum ardentibus lychnis, quot dies essent in anno. Et tamen Athenæus nuperum inuentum lychnum dicat, *Παλαιὸν δὲ ἔθνημα λύχνος φλογὶ δὲ οἱ παλαιοὶ τὴν δαδὸς, καὶ τῶν ἄλλων ξύλων ἔχωντο*. Veteres enim igne tædæ ex aliorum lignorum utebantur; negandum tamen minimè est, iam primæuis temporibus vsu lychnorum fuisse, siquidem in hunc vsque diem in abditissimis Cryptarum reconditorijs inueniuntur huiusmodi *πολύμυξοι*, siue Lucernæ, tum vnico, tum pluribus myxis instructæ, hieroglyphico ornatu spectabiles, quas

non nisi ante Romam conditam impositas fuisse, supra in Syntagmate de Mumijs fuscè docuimus. Voco autem lychnum ellychnium, lineam & papyraceam stupam, oleo imponi solitam, ignis quoddam nutrimentum, quæ scitè sanè describit Prudentius in hymnis:

Prudentius.

*Viuaæ flamma viget seu caua fistula,
Succum linteolo suggerit ebrio,
Seu pinus piceam fert alimoniam,
Seu ceram teretem suppa calens bibit.*

Ægyptij itaque non Lucernis tantùm, ellychnijs stupeis, papyraceis, iuncea in structis, sed & cereis, facibus seu tædis è cortice, quam λουφύλα vocat Athenæus (Alexidi dicitur ξολολυχνῆχος, Ciceroni lychnuchus ligneolus & obeliscolychnus, cùm lignum in verruculo pro lampade ardet) thyrsis iuncea, quas λύχνη θρυαλλίδας vocat Aristophanes in Vespis; thyrsis lotinis cera & resina circumductis, vt interim varias lignorum stipes in Adytis omittam, vtebantur; accensionem verò ipsam vocat Aristophanes λυχνουκασίαν, λυχνάφιαν, φωφφόςρας, Herodianus l. 4. δαδελχίαν. Sed & in hisce omnibus magna differentia intercedebat. Erant aliæ Lucernæ pendulæ, aliæ positivæ; de ijs Virgil. l. 1. Æneid.

Aristophanes.

Herodotus.

Virgilius.

*dependent lychni laquearibus aureis
Incensi, & noctem funalia vincunt.*

Paul. Nat. 9.

*Tecloque supernè
Pendentes lychni spiris retinentur abenis,
Et medio in vacuo laxis vaga lumina nutant
Funibus, undantes flammæ leuis aëra fatigat.*

De hisce idem Nat. 3. Paulinus

*Clara coronantur densis altaria lychnis,
Lumina ceratis adolentur odora papyris,
Nocte diuque micant.*

Ex his, ni fallor, luculenter patet, ratio Lucernarum Ægyptiarum; quare iam ad particularem earundem descriptionem paulò propiùs accedamus.

CAPVT III.

De Lucernis Aegyptijs in peculiari.

§ I.

Mycerinum Regem tùm sibi, tùm filia suæ Lucernas affabrè factas posuisse ante Bouem, cui cadauer filiaë incluserat, Herodotus ad longum describit; sed quoniam historia digna est, quæ ex ipso Authore percipiatur, verba eius hic apponam:

Lucernæ à Rege Mycerino filiaë posita.

Post hunc Chephrenem regnasse in Ægypto dicebant Mycerinum Cheopis filium, eumque paterna perosum facta, & templa reserasse, & populo ad vltimum calamitatis afflictio fecisse potestatem res agendi & sacrificandi: quin etiam super omnes Reges iustitiam exercuisse. Quo nomine ex vniuersis Regibus hunc Ægyptij maximè predicabant, tùm ob alia quæ benè indicabat, tùm verò quòd conquereuti de ipsius sententia, de suo donabat, vt indignationi hominis satisfaceret. Cùm autem esset in ciues ita clemens Mycerinus, atque ita studiosus, principium ei malorum contigisse obitum filiaë, quæ domi vnica soboles erat. Quà clade supra modum dum doleat, velletq; filiam excellentiori aliquo genere sepeliri quàm cæteros, fecisse ligneam Bouem cauam; quam cùm inaurasset, in ea filiam sepelisse defunctam. neque humo Bos hæc condita est, sed ad meam vsque memoriam in propatulo fuit in vrbe Sai apud regiam, in conclauis quodam exornato posita, cui singulis diebus omnifarij odores inferuntur: noctibus autem perpetuò incensa Lucerna astat. In altero contiguo conclauis imagines stant Concubinarum Mycerini, vt in vrbe Sai Sacerdotes aiebant. Stant enim Colossi, id est, grandia simulachra, circiter viginti, è ligno fabricati, nudi plerique: qui quarum sint mulierum, non possum dicere, præterquam quæ narrantur. Sunt qui de hac Boue & Colossis hæc referant: Mycerinum amore filiaë suæ captum, vim ei intulisse: deinde illam cùm præ mærore se suspendisset, patrem in hac Boue sepelisse: matrem autem manus ministrarum quæ filiam patri prodidissent, præcidisse: & nunc earum hæc esse simulachra eius mali quod viua passæ fuissent. Hæc (vt ego opinor) dicunt nugatores, vt alia, ita & de manibus Colossorum: quippe quas ipsi vidimus temporis diuturnitate delapsas, quæ ad meam vsque ætatem ad pedes eorum strata visabantur. Bos quoque cum cæterum corpus operta est Phæniceo pallio, tùm verò ceruicem & caput crasso admodum auro: cuius inter media cornua circulus annexus inest, Soli assimilatus. Neque stans est Bos, sed in genua cubans, magnitudine quanta est grandis Vacca viua. Effertur autem è conclauis quotannis. & postquam Ægyptij verberarunt Deum quendam, quem in tali negotio non puto mihi nominandum, tunc & Bouem in lucem proferunt. Aiunt enim eam orasse patrem Mycerinum, vt defuncta quotannis semel Solem intueretur. Huic Regi, post calamitatem filiaë, secundo loco hoc accidisse: ex vrbe Buti venisse Oraculum, fore vt sex omninò annos viueret, septimo defuturus. Id hunc agrè ferentem, vicissim misisse ad Oraculum contumeliosas querimonias: quòd, cum pater suus & patruus, qui Deorum immemores templa

Herodotus.

clausuram, hominesque perdiderant, tamdiu vixissent, ipse piè faciens tam citò foret vita defuncturus. Rursus ei venisse dicuntur ex Oraculo responsa, eapropter ipsum properè vitam finituram, quòd non id faceret quod deberet. Oportuisse enim Ægyptum centum quinquaginta annis affligi: idque duos qui ante eum fuissent Reges didicisse, ipsum verò nequaquam. Hæc ubi accepit Mycerinus, se iam à Numinibus damnatum, Lucernas fecisse permultas, quibus cum noctesceret accensis, potaret ac se oblectaret, neque diu neque noctu intermittentem quin per paludes perque nemora vagaretur, utque audiretur, inuenilibus in rebus studiosissimè versari. Hæc autem idcirco excogitârat, quòd vellet Oraculum convincere mendacij, ut duodecim pro sex fierent anni, diebus factis ex noctibus. Vtrum verò Herodotus Lucernas perpetuò ardentes habuerit, uti inclytus Licetus existimat, dubium est; quid nos sentiamus, in sequentibus patebit.

§ II.

De Lucernis Ægyptiorum in sacra animalia transformatis.

Lucernæ à
Duce Hetrur-
iæ missæ.

Misit pro suo in Rempub. Literar. affectu iam dudum sapientissimus Princeps, Magnus Dux Hetruriæ, è suis Museis omni antiquitatis

Lucerna Bo-
vis figura in
Apidis Fano.

genere instructissimis, nonnullas veterum Ægyptiorum Lucernas, quas hoc loco opportunè inferendas existimaui. Quarum prima Bovis procumbentis figuram refert, cum puero dorso eius incumbente, & folijs fici, uti præsens figura docet. Bouem Apidis figuram, Apidem verò agriculturæ præsidem Genium expressisse, passim hoc Opere docuimus. In Fano itaque Apidis Lucernam ponebant in honorem huius Numinis adornatam; & per Lucernam quidem pium & religiosum erga Numen affectum, per ignem verò calorem vitalem notabant; qui si ab agricultura abesset, omnia in ultimum exitium ruitura existimabant. Numen itaque tacitè, ut hunc vitæ calorem agris campisque concederet, hoc simbolo sollicitabant. Puer dorso Bovis incubans, cum folio fici, vitam vegetabilem notat, cuius calore vitali à Numine communicato omnia re-
iuc-

iuuenescere videbantur per vim fœcundatiuam, quam folium fici, quam Ægyptiacè thrio vocant, notat; siquidem hoc folium, eò quòd pudendorum virilium formam exprimeret, non incongruè, teste Plutarcho, pro fœcundæ generationis symbolo assumpserunt. Huiusmodi autem Lucernas in Apidis Fano positas expressè docet Demophilus de priscorum religione; *Εν τῷ ναῷ Ἀπίδος ἐθίκεν τὸν λυχνῆχον βέμορον, τὸ δὲ γεωπονίας σύμβολον.* *In templo Apidis ponebant Lucernam sub Bouis forma, symbolum cultura agrorum.* Rectè igitur Numini agrorum præfidi Lucernam hanc mysticam ponebant, eâ spe freti, futurum vt Numen religiosa ignis cœremonia sollicitatum attractumque maiori vigiliantia in rerum fidei suæ commissarum curam incumberet. Aliam Bouino capite conspicuam vidi apud laudatissimum Licetum in Opere de Lucernis Veterum fol. 906.

Plutarchus
Demophilus.

Lucernam
Apidi cur po-
suerint Ægy-
ptij.
Licetus.

§ III.

Lucerna Aegyptia tetralychna.

Hanc Lucernam vnâ cum Mumijs ex Ægypto Magno Duci Heturriæ allatam refert Nardius, & est *τετραλυχνη*; quâ quidem nihil aliud, quàm eorum Numinum, quæ quatuor anni stationibus præerant,

Lucerna te-
tralychna.

cultum indigitasse videntur. Hanc in solenni Comasiarum pompa, & Adytorum consecratione adhibitam fuisse, refert Scholiastes in 11. lib. *Metam. Apuleianæ.* *Præferebatur, inquit, ἡ Lucerna τετραλυχνη in quatuor Numi-*

Lucerna te-
ralychna in
Comasij
circumferre
snt.

Numinum, quæ in Comasij circumferre solebant, honorem accensa; & ea indi-
gitabant eorum Deorum, qui quatuor anni tempestatibus præsidebant, propitia-
tionem. Cùm enim totius Reipublicæ salus & prosperitas à rerum vber-
tate, cui quatuor dicta Numina, in quadripartiti anni curriculum distri-
buita, præerant, dependeret; aptè sanè *τετραμυζον* hanc Lucernam, nè quic-
quam mysteriosarum cœremoniarum deesset, præferebant. Nam vt supra
diximus, Ægyptij Lucernas suas tot lychnis instruebant, quot numerus
Numini alicui consecratus vnitates contineret.

§ IV.

De Lucerna Canubica seu Canina, aut *Κνωμοφόρα*.

Lucerna Ca-
nubica.

Nihil frequentius fuit Ægyptijs, quàm Lucernas suas Canis figurâ
exprimere: erat enim Anubis inter tutelares eorum Deos præ-
cipuus. Huius farinæ Lucernam, vnâ cum alijs, Serenissimus Dux Hetru-
riæ transmisit vnâ, integrâ Canis iacentis figurâ expressam. Reperiuntur
& aliæ Lucernæ loco lychni Canino capite conspicuæ; quæ quidem om-
nes ad tutelaris Numinis vigilantiam alludunt, quâ deposita in Cryptis
subterraneis corpora custodire putantur. Hinc eadem de causa omni-
bus ferè Mumiarum inuolucris Canis figura impressa cernitur. Verùm
cùm hæc omnia amplissimè exposita sint in Syntagmate de Mumijs, hic
non immorabimur. Hæc dum tracto, occurrit mihi in eximio Opere For-
tunij Liceti de Veterum Lucernis fol. 1178. ex gemma depromptus
schematismus, in quo si vllibi, sanè in illo Ægyptiorum ingenium maxi-
mè elucescit. Tres in eo figuræ conspiciuntur, quarum prima nuda,
ἑίποδ & *κὶ ἑμείφαλλ*, id est, trium femorum, cum tribus capitibus, quorum
vnumquodque vni corporis adnexum trunco, Loti flore insignitum est,
quæ binis manibus Lucernas gestat, tænijs hinc inde volitantibus, & Mer-
curium Trismegistum notat. Secunda seminuda, & palliolo tecta, in
capite modium gestat, in cuius dextra arundo, vel vt Licetus putat, thyr-
sus liliaceus, cum Cane adstante, eique abblandiente; & Serapidem si-
gnat; cui similem à nobis propositam vide in primo Tomo fol. 198.
Tertia Isin exhibet, sistro, fitulâ, & in capite Loti flore spectabilem, de
qua simili habitu exposita vide Tom. I. fol. 189. Verùm cùm erudi-
tissimus Licetus pulchrâ, & ad mentem Ægyptiorum aptissimâ expositio-
ne singula libro & folio citato illustrârit, operam meritò perdam, si vlte-
riori interpretatione arcanam eorundem significationem euoluere atten-
tauerim.

Lucerna Ægy-
ptia apud Li-
cetum.

§ V.

De Lucerna Sphyngis.

INter cæteras Lucernarum figuras, quas Serenissimus Magnus Hetrurizæ Dux Oedipo communicauit, Sphyngis integræ figura spectabilis est, quæ tamen vtrum Lucernæ vsum habuerit, dicere nequeo, cum foramina lychnorum non compareant; & illa est quæ sequitur. Quamuis

Lucerna
Sphyngis.

non ignorem, Ægyptios Lucernas suas subinde in Sphyngis figuram adaptasse, cuius significationem cum ex professo tradiderimus Syntagma-
te de Sphyngebis, eò Lectorem remitto. Protulit & nobis huius generis
Lucernas binas in eximio suo de Lucernis Opere Licetus, cuiusmodi est
illa, quam folio 997. exponit, & alia in Sphyngis formam efficta, quam
fol. 822. exhibet, quæ nescio quid Ægyptiaco-hieroglyphicum oleant.
Nam vt alibi docuimus, solebant Ægyptij Sphynges passim Delubrorum
coronidi, teste Clemente Alexand. incidere, tanquam intellectualium Po-
testa-

testatum symbola ; in Lucernas verò eadem adaptabant symbola , ut innuerent vel ipso lumine igneæ mentis ingentem, qua inferiora omnia illustrat, virtutem ; vsusq; harum maximè in Adytis, insolenti mysteriorum exhibitione celeberrimis, fuisse videtur . Sed de his passim in toto hoc Opere actum vide .

§ VI.

*De Lucernis phallicis .*Lucernæ
phallicæ .

Quanto honore Ægyptij nullo non tempore propudiosum phalli cultum profecuti sint , innumeris huius Operis locis ostensum est . Hunc enim non duntaxat in phallophorijs siue pammelijs Osiri dedicatis festiuitatibus semper primo pompæ loco portabant, sed & eundem vtriusque sexus homines collo, scæmori, brachijs alligatum, contra fascinum, sterilitatisque opprobrium gestare solebant ; quin & sacris animalibus, Deorumque simulachris passim adnexum spectamus ; quid mirum, si hunc Lucernis quoque impresserint ? Nam ut sæpe diximus, Lucernæ pro Numinis, cui sacrificabant, ratione efformabantur : Anubi enim Lucernam Cynomorpham, Osiri Solari, Accipitrino vultu transformatam, ita & Osiri Nilotico scæcundo Numini, Lucernam φαλλόμορφον statuebant, & sic de cæteris Numinibus idem iudicium esto, vniuscuiusque videlicet effectibus & operationibus congruam . Harum nonnullas Licetus exposuit fol. 910. & fol. 1142.

§ VII.

*De Lucerna Typhonia .*Lucernæ
Typhonis .

ÆGyptij non Dijs tantum beneficis, sed & maleficis, illis ut prodesse, hisce ne obessent, Lucernas statuebant ; cuiusmodi ex Ægypto olim allatam, ex Museo Mediceo transmisit inclytus Nardius, Asinino capite, quod Silenus tenet, ut sequitur, ridiculam . Asinum Typhonis symbolum fuisse, passim docuimus ; & Plutarchus refert, Typhonem vocem habuisse, Asinum ruditum proximè referentem, unde & tubæ clangorem tolerare nequibant, utpote ruditui & Typhonis voci similem ; imò Menſe Payni pœnas luisse Asinos, execrandi Typhonis gratia, quem Asinum tum inertiâ, stoliditateque, tum colore retulisse narrant : *Και πάντα ποιούντες ἐπιπλάτυσαι, verba Plutarchi sunt, ὡς ἄσινον ὄνον δεδεμένον, Placentas facientes ijs Asini figuram imprimunt.* Cur verò Lucernam hoc Typhonij Asini symbolo exornârint, explicemus .

Lucernæ Asi-
ni figura cur
exornatæ .

Constat ex passim dictis, Typhonem omne id malum ab Ægyptijs habitum, quod sterilitatem, contagionem, adustionem, vim quandam ad

cor-

corruptionem aptam, omniumque destructionem referret. Hanc ut amolirentur à fecundo Nili profluvio, Lucernas hoc ei apparatus, quem vi-

des, adornabant, spe freti futurum, ut imagine sui cognitâ à malis perpetrands cessaret. Hinc Silenum eidem veluti inequantem, & caput Asini constringentem aptè apposuerunt, eò quòd Silenus fecundi Numinis symbolum, & Osiridis stipator potentiam malignitate & adustiua vi refertam quadantenus, ob insitam ei *αὐτὴ τοῦ χυμῶν*, cohibeat. Insistit autem Lucerna hoc typo adornata pedi Aquilino, seu Accipitrino, ut ostenderetur, Typhonia vis nociva & adustiua in Sole latens, quam Silenus Bacchi

Plutarchus.

seu Osiris Dionysij assecla, humore cui præest, temperat. Nam vt rectè Plutarchus, Isis non omninò interemptum Typhonem, sed vinctum esse voluit, quia adustiua seu ignea vis tametsi subinde ob nimiam siccitatem perniciofa est, humori tamen nimio temperando suo tempore confert. Patet itaque Lucernæ Typhoniæ vis & genuina significatio.

§ VIII.

De Lucernis polylychnis, quæ in Cryptis subterraneis Aegypti passim reperiuntur.

Lucernæ in Cryptis Aegypti reperiuntur.

Lucernæ multiplici myxorum ordine constructæ subinde in cœmiterijs Aegypti reperiuntur; de quibus oculatus testis Titus Liuius Burrattinus, quem sæpe sæpius in præcedentibus allegauimus, literis ad me datis ita scribit: *In queste caue si trouano ancora gran quantita di vasi di creta cotta, fatti in guisa di Lucerne, ma capaci alcuni di quattro, & altri di sei, otto, e dodici stuppini; li quali dicono li Arabi, che erano lumi perpetui, ma io credo che fossero lumi ordinarij, poiche tutte le caue sono nella volta affumate. Affermano però li Arabi, di ritrouare spesso volte di detti lumi perpetui, quando s'aprono li sepolcri nuoui; ma non hauendone io mai veduto, non posso affermare cosa nissuna.* Quæ quidem ea quæ de polylychnis Ægyptiorum Lucernis suprâ diximus, apprimè comprobant, & Michaël Schatta suprâ memoratus in suis ad me Arabicis literis datis apertè docet, his verbis:

وتعرف ابوذالاني وجدت في مغارات المنف عتيقة كتيرين من الاسراخ وخدمهم ثلثة ومن احريين اربعة وثمانه سماع النار وصورتهم بصورة الكلب والاذمان والتور والبزي والحية ومثل غيرهم كما تنظر في الصورة التي سلحت اليك

Scias quoque Pater, quòd in cryptis subterraneis Memphis antiquæ inueni multas Lucernas, quarum aliqua tres, alia quatuor, octo, aut duodecim lychnos habebant, in similitudinem Canis, Hominis, Tauri, Accipitris, & Serpentis effigiatas, & cætera similia hisce, vti vides ex figura quam misi ad te. Et est illa, quæ ob angustiam temporis incidi non potuit, δωδεκαλυχνη, haud dubiè duodecim Aegypti Numinum Principum honori consecrata. Non parua hoc loco nobis difficultas occurrit de Lucernis, quas perpetuo lumine fulgere in Cryptis subterraneis Burrattinus ex Arabum mente dicit; quæ vt decidatur, sit

§ IX.

Utrum Ægyptij verè in subterraneis Cryptis Lucernas perpetuo lumine ardentem constituerint; & quod eorum fuerit artificium.

Quamuis Licetus in suo de Lucernis Opere fusè & doctè hanc materiam tractet, nè tamen nos tam luculentæ dignitatis argumentum transisse videamur, nostram hoc loco de eo sententiam apponendam duximus. Multi hucusque ex nonnullis Lucernis, quas in Cryptis subterraneis, indicio nescio cuius apparentis luminis reppererunt, Veteres magnum hoc perpetui luminis secretum calluisse, firmiter sibi persuaserunt, idque varijs exemplis docent, ex quibus duas adducunt Lucernas proavorum nostrorum memoria detectas. Prima est Lucerna Pallantis, quæ temporibus Henrici tertij Imperatoris anno 1401 ab Agricola quodam non procul ab Vrbe ad Tyberim, vnà cum prodigiosa & gygantæa corporis Pallantini magnitudine reperta fuit, perpetuo igne à bis mille & ampliùs annis ardens, quæ nec flatu, nec aquæ, alteriusue liquoris superaffusione extingui potuerit; sed simul ac nescio quo casu fundo perforata & rupta ab importunis miræ lucis osoribus fuit, statim effuso liquore flamma euanuit. Illud autem corpus Pallantis Arcadis fuisse, filij Euandri, & à Turno olim interfecti, Volaterranus refert, cum hac inscriptione:

*Filius Euandri Pallas, quem lancea Turni
Militis occidit, mole suâ iacet hic.*

Altera Lucerna in via Appia reperta fertur tempore Pauli III. Pontificis Maximi, in sepulchro Tulliolæ Ciceronis filiæ, vti inscriptio tumbæ docet.

TVLLIOLÆ FILIÆ MEÆ.

Hæc inquam Lucerna inuenta, dicitur à mille septingentis ferè annis perpetuo igne succensa, & ad patrum nostrorum memoriam perduravit, sed ad aëris subeuntis ingressum, vix dum flamma comparuit, ecce disparuit. Ita Quido Pancirolus in suo de memorabilium rerum deperditarum libro tradit, & fusius totum negotium examinat Licetus.

Certè lubricum, & vix satis à quoquam explicatum argumentum de lumine perpetuo aggredimur; quod si neges, habebis, adductas hoc loco authoritates tanti esse momenti, vt ijs fidem non adhibere, idem sit, ac tantorum Authorum sinceritatem tacito quodam dissensu reprobare. Quid itaque de hoc negotio sentiendum sit, & quem modum Ægyptij in Lucernis perpetuo lumine fouendis adhibuerint, tum exponemus, vbi priùs nonnulla ad inceptum argumentum luculentius demonstrandum, supposuerimus.

Lucernæ putatæ perpetuæ

Lucernarum dictarum exempla duo.

Volaterranus

Pancirolus.

Lucernæ per
petuæ dictæ,
diuersis mo-
dis constru-
ctæ.
Nempe primo
miraculosè.

Cedrenus.

Secundò frat
de Dæmonis.

S. Augustinus.

Lucernæ per-
petuæ putati-
tiz, à Demo-
ne constitutæ

Suppono itaque primò, inter Veterum Lucernas, quas perpetuo lumine fulsisse Authores referunt, earumque ingentem numerum ex omni antiquitate extractarum adducit Fortunius Licetus, scriptor sanè fortunatissimus, diuersâ ratione & modo constructas fuisse. Fuerunt quæ prænaturali & miraculoso lumine perpetuò arserunt, vti fuit Lucerna Antiochena, quæ ad quingentos annos lumen in propatulo & publico loco supra portam Ecclesiæ conseruasse fertur, vt Author est Cedrenus apud Franciscum Citesium Pictauiensem Medicum in Opusculo, quod nuncupatur *Abstinens consolentanea*. Verùm qui stellas perpetuo lumine animat, eidem minimè quoq; difficile est, materialem Lucernarum ignem omnipotenti dextrâ suâ, non in quingentos duntaxat annos, sed in perpetuas æternitates conseruare; vt proinde de huiusmodi Lucernis minimè nobis sermo sit.

Suppono secundò, non paucas quoque earum Lucernarum, quæ perpetuo lumine ardere repertæ sunt, opera Dæmonum, ad malè feriatorum hominum siue curiositatem, siue avaritiam, siue falsorum Deorum cultum in animis eorum accendendum, per mille fraudes, quarum Diabolus artifex est, fuisse representatas. Ita S. Augustinus l. 21. cap. 5. & 6. de Ciuit. Qui enim legit, quanta prodigia & pseudodogmata in Veterum consultatione Oraculorum ope Dæmonum contigerint, is apertè fatebitur, hanc ijs in Lucernis perpetuo igne putatio luculentibus conseruandis potestatem minimè esse denegatam. Est enim proprium Cacodæmonum, homines primò prodigiosarum rerum obiecto, veluti illicio quodam trahere, tractis ad superstitionem, & falsum Deorum cultum viam sternere, & sic tandem sui iuris facere. Hominibus itaque Deorum sepulchra explorantibus, nihil facilius fuit, quàm earum rerum specie, quæ diuinum quid saperent, vti Lucernæ ab immemorabili tempore conditæ viuâ flammâ primò in admirationem, deinde etiam in illius Numinis, cuius beneficio Lucerna perpetuo igne constituta fuisset, cultum & venerationem trahere. Potuit itaque ad primum Cryptæ cuiuspiam introitum Dæmon hominibus flammam, vel aliam quampiam fulgidæ rei speciem oculis hominum obgerere, quam dum viribus naturæ altius quiddam existimant, soli illius Deastrî, cui Lucerna consecrata fuerat, potestati adscriberent; qui quidem primus est ad idololatriam gradus. Atque tales ego puto fuisse omnes eas Lucernas, quas in sepulchris Gentilium ad certi alicuius Numinis cultum positas, & deinde casu repertas perpetuo igne flagrantes, tradunt Authores; non quòd perpetuo igne arserint, sed quia Dæmon vel ad primum ingressum, vti dictum est, talem speciem obtulit, quæ illis veluti quidam ad impium Deorum cultum lapis foret offensionis. Quod idem in Chemicis operationibus præstare solet, ea intentione, vt homines incautos avaritiæ, *χρυσολαβείας* perpetua sibi deuinciat mancipia, quorum proprium est, dum irritò conatu ad abditum artis Sacramentum pertingere nequeunt, stygium mouere Acherontem, Dæmones, qui artis secretum doceant, prouocare, ac tandem cum æterno animarum exitio iisdem se deuouere. His itaque suppositis, iam dist-

cutien-

cutiendum nobis restat, vtrum vi quâdam naturali tam mirificum perpetui luminis machinamentum confici possit.

Magnam de hoc argumento inter Authores controuersiam reperiō. Sunt qui id fieri posse naturaliter, apertè negent; atque ita argumentantur: Omne quod in vaporem sumi resolutum tandem contabescit, perenne esse non potest: sed ignis nutrimentum pingue quodcunque dum accenditur, in vaporem mox resolutum contabescit; ergo ignis nutrimentum perenne esse nequit.

Aduersæ verò sententiæ sectatores, negant hoc loco minorem, aiuntque dari in natura rerum certas quasdam species, quæ ad æqualitatem resistunt igni, neque vnquam ab eodem penitus superantur; vrgentque argumentum inductione empyricâ, Asbesti, Amianti, auri potabilis nescio cuius; & talibus adminiculis paulò antè citatas Lucernas perpetuo lumine fulgidas fuisse. At mirum est, à tot adeoque curiosis rerum scrutatoribus huiusmodi Asbestinos lychnos, quibus dictæ Lucernæ instruebantur, nunquam fuisse repertos. Fateor & ego, si vlla res in rerum natura perpetui luminis τέχνημα præstare possit, id Asbestum, & Amiantum præstare debere, quorum lychnus stupaceus vti inconsumptibilis est, ita ex eo extractum oleum irresolubile esse nemo negare potest, qui naturam vtriusque penitus inspexerit. Et lychnus quidem ex Amianto confectus (quem iam à biennio Lucernæ meæ ardentem video, nec in minimo quidem defecisse reperiō, neque desitutum puto) ἀσφαλτίς luculenter probat inditia; de oleo tantummodo irresolubili difficultas est, quòd si quis mihi ex Asbesto extraxerit, eum vnà mihi perpetui ignis nutrimentum suppeditaturum esse, nullum dubium est; at quis est hic? & laudabimus eum. Certè iam dudum cum summis Chemicæ artis magistris & insignibus distillatoribus de hoc negotio suscipiendo à me tractatum fuit; nec defuerunt, qui in eo extrahendo nullum non lapidem mouerunt; at frustra; oleum enim inde extractum, vel non concepit ignem, vtpote aqueæ substantiæ quàm oleagineæ similis; vel adeo sæculentum euasit, vt igni concipiendo prorsus ineptum inidoneumque existeret; vnde desperato negotio in eam opinionem deueni, huiusmodi olei extrahendi mysterium si non ἀδύνατον, saltem difficilius esse, quàm vt ad illud humanæ operationis industria pertingat. Quare meritò, vti τετραγωνισμός, perpetuus motus, lapis Philosophorum, similiaque hucusque inaccessæ materiæ argumenta, ita & ignis perpetui artificium, pro desperatis habenda sunt.

Sed dices, quod aliquando fuit, & factum est, id & modò esse & fieri potest; at irrefragabiles authoritates suprâ allatæ apertè monstrant, huiusmodi Lucernarum apparandarum rationem priscis fuisse cognitam; ergo & moderno tempore eam à sagacibus ingenijs peruestigari posse, non est ἀδύνατον. Respondeo nullâ ratione euinci posse, Lucernas suprâ allegatas fuisse perpetuo lumine iustructas, cum subitanea illa lux varijs modis se se operarum oculis ingerere potuerit, vel ex Dæmonum præstigijs, vel etiam naturali causa. Cùm enim aër temporum longitudine

Lucerna perpetuo lumine vtrum naturaliter confici possit. Negatiuæ sententiæ argumentum.

Affirmatiuæ sententiæ argumentum.

Ellychnium inconsumptibile dari potest.

Oleum in consumptibile dari non potest.

Lucerna perpetua dari non potest.

Obiectio.

Responsio. Flammæ subitaneæ ex Cryptis apertis subinde erumpunt.

inclu-

inclusus, exhalantium corporum pinguedine infectus fuerit, nihil facilius esse potuit, quam ut is vel ad primum subeuntis noui aëris accessum per antiperistasin accenderetur; idque experientia docet quotidiana in Cœmeterijs, vbi huiusmodi flammæ plerumque cernuntur; imò fossores metallorum, quibuscum sæpè hac de materia consultò transegi, facti sunt, vix vnquam se nouas cauernas aperire, quin huiusmodi flammæ erumperent. Accedit quòd in huiusmodi prodigiosis luminibus primò detectis, imaginatio magna efficacia polleat ad quidlibet sibi imaginandum, præterquam quod fuit. Hoc pacto, quòd fossores suprà memorati perpetuæ Lucernæ effectum putabant, ego subitaneum meteorologicæ impressionis effectum fuisse assero; fumum se vidisse putant, at nullū alium quam proprii oris halitum, quem ut plurimum in crassiore aëre diffundere solent. Verùm cum hanc materiam integro libro, & ex professo in Mundo subterraneo, Deo dante, discussuri simus, hìc diutiùs non immorabor. De lumine itaque perpetuo Ægyptijs vñsato, & quomodo id instruxerint, non nihil dicendum restat.

Ægyptij Lucernas perpetuo fulgentes lumine qui construxerint

Ægyptios Sacerdotes Lucernas perpetuo lumine fulgentes habuisse in Adytis, Cryptisque sepulchralibus reconditas, non tamen ex Asbesto concinnatas, sed alio summo sanè ingenij conatu adornatas, tum ex Burrattini, tum ex Arabum Scriptorum autoritate constat, uti postea videbitur. Sed ut omnes videant, quem in dicta Lucernarum adaptatione modum tenuerint, rem ab ovo demonstrare aggredior.

Prisci Sapientes uti summo ingenij acumine, nec minori naturalium rerum peritiâ instructi erant, ita nihil quoque aggrediebantur, nisi altum, arduum, insolens, & diuinis operibus proximum. Inter cœtera quoque machinamenta, cum animarum statum extra omnes mortis limites, ab omni contagione immunem cognoscerent, defunctorum corporibus Lucernas qualdam constituebant, quas, ut quantum fieri posset, animarum naturæ responderent, perpetuo igne animare conati sunt. Verùm cum nulla res in natura rerum reperiretur, quæ hunc effectum præstare posset, id naturæ perentis operationibus & auxiliatrice manu perfici posse cogitarunt, eo quo sequitur modo.

Bituminosa loca Ægypti.

Sunt in Ægypto multa loca bitumine & petroleo, uti omnes Ægyptiacarum rerum exploratores, Bellonius, Radziuilius, Vallæus, & Burrattinus testantur, inexhaustæ multitudinis referta, & abdito naturæ consilio ibidem constituta. Ægyptij itaque occulta naturæ molimina penetrantes, è puteis similibus occultos canales deriuabant in ipsas subterraneas corporum sepulchris destinatas Cryptas, vbi & Lucernam adaptabant, quæ canali pinguedinis vehiculo inserto, continuò aliunde deucti liquoris, quo Asbestinus & inconsumptibilis lychnus seu myxus Lucernæ inditus inebriabatur, suctu nutriebatur. Cum itaque liquoris oleacei affluxus perennis esset, & stupa Asbestina inconsumptibilis, perpetuum lumen ex consequenti durare necessarium erat. Atque hoc ita esse, Schianguia Arabs in historia memorabilium Ægypti testatur his verbis:

وكان في مصر بقباع مملوا بقباع وبقفر والغلسفة كان يعرفون هذه قوة
الطبع واهدوا للجدول منه حتي المغاراتهم وفيهم السرخ الذي يتصل بالجدول
مدكورين وكان في السرخ الخيط من الفتيل الذي لا يمكن ان هو يحترق
من النار وهكذا السرخ كان يشرق ابدًا من اجل القفر الذي هو يجري ابدًا
ومن اجل الفتيل الذي هو لا يحترق من النار

*Fuit autem in Ægypto campus, cuius fosse plene picis et liquidi bitumi- Schianga.
nis, unde Philosophi vim naturæ cognoscentes constituebant canales quosdam ex
huiusmodi locis usque ad cryptas subterraneas, in quibus Lucernam ponebant,
quæ coniungebatur cum canalibus memoratis; Lucerna verò habebat filum ex
lino, quod ab igne comburi non potest; et hoc pacto Lucerna semel accensa
perpetuò ardebat, ob perpetuum bituminis affluxum, et ob lini filum
incombustibile.*

Atque hæc, meâ quidem sententiâ, verissima perpetui luminis con-
struendi ratio est; quæ cum purè naturalis sit, non magnâ, præsertim in locis
quæ petroleo abundant, ad similes Lucernas construendas, difficultatem
habet; ut proinde Arabes de lumine perpetuo inter Cryptas dispositis
ardentibus Lucernis non sine fundamento ratiocinentur. Scopus deni-
que & finis, ob quem Lucernas huiusmodi concinnabant, alius non fuit,
quàm ut monstrarent, quòd sicut ignis natura Deorum operationibus si-
millima est, ita Numina quoque custodiæ corporis deputata, ob abdi-
tam quandam sympathiam consensumque, quem ad eundem obtinent, ve-
luti sensibili quodam diuinitatis symbolo, tum ad depositi tutelam, pe-
rennemq; præsentiam, tum ad animæ perpetuam illustrationem,
attracta hisce assistere putarentur. Atque hæc de Veterum
Ægyptiorum Lucernis sufficiant.

Lucernas per
petuo arden-
tes cur posue-
rint Ægyptij
in Cryptis.

FINIS SYNTAGMATIS VIGESIMI.

